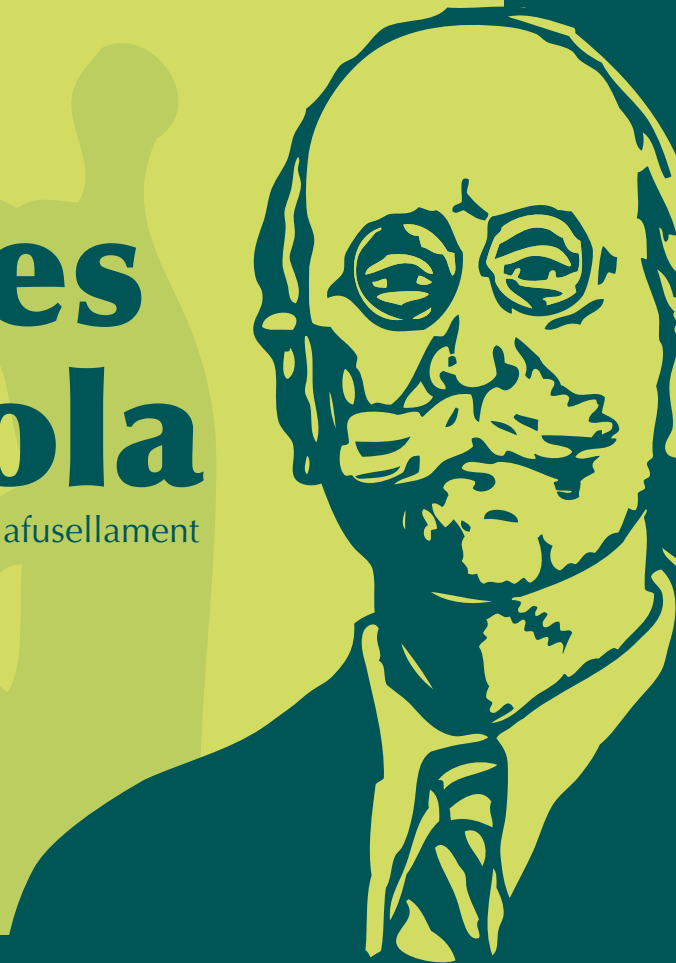

Carles Rahola

75è aniversari del seu afusellament

“No us cregueu pas que la llibertat sigui com un do dels déus, vingut del cel; la llibertat s’ha de merèixer i ha d’ésser conquerida dia per dia, en un aspre aprenentatge. Sols una perfecta educació ciutadana podrà fer-nos plenament lliures. La llibertat no és el repòs, sinó la lluita. Ella ens obliga a ésser vigilants, sobretot dels nostres propis actes. Ella ens reconeix uns drets que són immanents en l’ànima humana; mes també ens imposa uns deures que no podem transgredir.”

Breviari de ciutadania, Barcelona, 1933

“Les dictadures fan els ciutadans covards, hipòcrites, insincers i deslleials; un règim de llibertat els torna a la plena possessió d’ells mateixos; mes encara n’hi ha que, acostumats al jou dictatorial, enyoren l’esclavatge i no es saben avenir amb la llibertat”

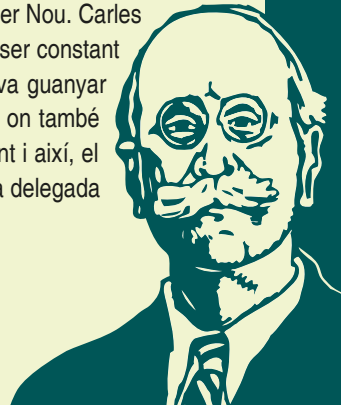
Breviari de ciutadania, Barcelona, 1933

Els primers anys: de Cadaqués a Girona

Carles Rahola i Llorens va néixer a Cadaqués el dia 28 de juny de 1881, fill de Ferran Rahola i Verdaguer i de Carolina Llorens i Palou. Era el petit de cinc germans. Quan tenia tres anys, la família va deixar Cadaqués i es va establir a Girona.

Rahola va cursar els estudis primaris a l'escola de Sant Narcís, del carrer de la Galera (actual carrer Anselm Clavé), i a l'acadèmia del pedagog Josep Dalmau Carles, al carrer de la Neu. Les condicions econòmiques familiars van impedir que accedís al batxillerat i a estudis superiors. Va ser, per tant, un autodidacte, sempre ocupat en la lectura i en l'estudi per tal de procurar-se el nivell de coneixements que no podia obtenir pels conductes oficials.

El 1896, quan tenia quinze anys, el seu pare va instal·lar una impremta al número 13 de la plaça de la Independència, que va ser regentada pel tercer fill, Darius. Abans, n'havia tingut una a la plaça del Vi i, anteriorment, una llibreria al carrer Nou. Carles Rahola va començar a treballar a la impremta i la seva dedicació va ser constant durant tota la seva vida. Dos anys més tard, quan en tenia disset, va guanyar unes oposicions com a escriptor temporal a la Diputació de Girona, on també treballaria fins a la seva mort. Al llarg dels anys, el van anar ascendint i així, el 1932, va passar a regentar la Secció de Governació de la Comissaria delegada de la Generalitat de Catalunya a Girona.

“La joventut no ha de descoratjar-se davant dels obstacles, per invencibles que semblin. Cal que aprengui que viure és lluitar. Les mateixes contrarietats han d'enfortir-la per assolir el triomf. La majoria dels grans homes que han il·lustrat la història de la humanitat no han pas tingut una vida fàcil i planera, no han pas trobat al seu davant un camí ple de flors. Les ànimes escollides s'ageganten en el dolor i la dissort, i sols és d'esperits febles i covards de recular quan les coses mostren un posat hostil.”

Breviari de ciutadania, Barcelona, 1933

Xavier Montsalvatge, Carles Rahola, Eduard Prats, Prudenci Bertrana, Tomàs Sobrequès i Pere Ciurana al Jardí de la Muralla de la Mercè, Girona, 1907 [Autor desconegut. Ajuntament de Girona. CRDI]

Joventut revolucionària

El 1898, el seu germà Darius, des de la impremta familiar que regentava, va fundar *El Autonomista*, diari d'ideologia republicanofederal del qual Carles esdevindria corrector, redactor, articulista, editorialista i mentor. De ben jove, doncs, es va iniciar en l'escriptura, al costat d'una colla de lletraferits modernistes que animaven una mica l'esmoreïda activitat cultural d'aquella Girona de principis de segle. Amb Xavier Montsalvatge, Miquel de Palol i Prudenci Bertrana encapçalaren un grup que, al cap dels anys, deixaria una petjada considerable a la ciutat: Josep Tharrats, Joaquim Pla, Josep Grahí i Rafael Masó, entre d'altres.

Rahola era el més assenyat, reflexiu, constant i pacífic d'aquella colla de joves que, per algunes aventures ciutadanes i literàries una mica agosarades, eren titllats d'iconoclastes per la societat extremadament conservadora i tradicional de la Girona d'aquella època.

Durant el període inicial d'aquest moviment, Rahola va intervenir en la redacció del setmanari modernista *L'Enderroch*, l'any 1902, i en l'organització dels primers Jocs Florals gironins, l'any 1903. El 1913 va participar en la creació de l'entitat Athenea, un centre dedicat al cultiu i la propaganda de l'art nou, és a dir, del noucentisme. L'edifici que l'acollia estava situat al carrer de la Galera i era una de les primeres obres que Rafael Masó va construir a Girona.

Aquest mateix any es va casar amb Rosa Auguet i Farró, amb qui va tenir tres fills: Ferran, Maria i Carolina. Rahola es va sentir sempre profundament lligat a la seva família.

“El llibre és el millor dels amics i el més fidel dels companys: un amic que ens instrueix i ens delecta, ens commou i ens encoratja, ens asserena en les tribulacions els trasbalsos de la vida i ens allibera sempre. El llibre ens posa en contacte amb els homes més savis de totes les èpoques i de tots els pobles de la terra.”

Breviari de ciutadania, Barcelona, 1933

Portades del diari L'Autonomista [Ajuntament de Girona. AMG]

Un gran intel·lectual i home bo

Es pot dir que Rahola va dedicar tota la seva vida a activitats intel·lectuals, conjugant les col·laboracions periodístiques amb la publicació de llibres, que en ocasions eren reculls de textos apareguts als diaris. Va alternar la tasca periodística amb la recerca històrica, i la redacció de textos amb la lectura de conferències i la participació en tota mena d'iniciatives culturals. L'any 1922, va ser el capdavanter d'una acció ciutadana per a la creació de l'Ateneu de Girona, entitat oberta a tota mena d'ideologies, ubicada al carrer Carreras Peralta, que ell mateix va presidir fins a la mort i a través de la qual desenvoluparia una intensíssima activitat cultural.

Pels seus escrits va ser guardonat en nombroses ocasions i va ser també designat acadèmic de la Real Academia de la Historia de Madrid i de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona.

A la solidesa intel·lectual que posseïa, s'hi unia una bonhomia explícita, traspuava allò que feia que se'l tingués per una *bellíssima* persona. Era un home bo, discret, respectuós, un home d'ideals, sensible i generós, tan pacífic i positiu que a voltes ens pot semblar fins i tot ingenu.

Influint pels corrents de llibertat sorgits de la Revolució Francesa, aquell moralista laic que va ser Rahola va forjar un pensament humanista liberal, republicà, d'esquerres. Sense militar mai en cap partit, va estar en l'òrbita federalista catalana i demòcrata que caracteritzava *L'Autonomista* i que, en plena República, va coincidir força amb els postulats d'Esquerra Republicana.

"Sigui quin sigui el concepte que mereixi la pena de mort, hem de desitjar, per sentiment d'humanitat i per esperit cristià, que no torni a aixecar-se el patíbul en el clos august de la noble i estimada Girona ni en qualsevol altre indret del món".

La pena de mort a Girona, 1934

La pena de mort

Cosa que faltaria:

- Indulgències Comfararis
- Nombrar totos ~~del~~ de nous amonitats, per la Comfarna
- Decrets anencius a gualis sancat. Ulls Cortes; la dera nostra (V l'arbitre "La pena de mort," acusat) Ulls "similadars" que integranen influència per a justipodeu que, a una l'encució.
- Sabelles racionalitat condan. nota pènni: s. XVIII; celo. coves. les amb la guerra de Independència.
- Cercar saber criminalitat Ulls Ciutat Girona.
- Anover Pressioners, sobre la Presó.

1891

82

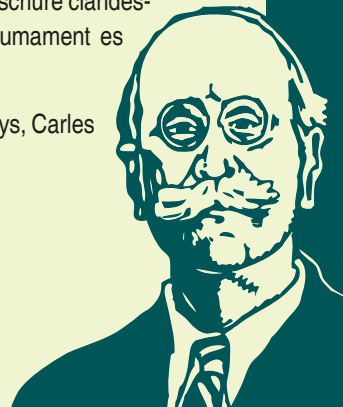
17 de setembre. Dos
jornalament
al greu del mar,
fe del camp de
la vinda d'otres
cerca las famas
teras. - Segue
Greu per motius
politics.

Els colpidors darrers dies de la seva vida

Ocupada Girona per les tropes del general Franco el 4 de febrer de 1939, es van confiscar tots els béns de *L'Autonomista* i el diari va deixar de publicar-se. Rahola es reintegrà al seu lloc de treball a la Diputació, on va ser detingut al cap de molt pocs dies. Sotmès a consell de guerra sumaríssim d'urgència el dia 1 de març, va ser acusat de ser un dels més destacats separatistes de Girona, basant-se sobretot en tres articles publicats durant la guerra: “Contra l'invasor”, “Refugis i jardins” i “L'heroisme”.

Condemnat a mort, l'auditor de guerra confirmà la sentència el dia 3 de març. A la cel·la de la presó, Rahola va viure uns dies de serenitat extrema i va escriure clandestinament, en papers aprofitats, cartes i notes a la família que pòstumament es revelarien com un impressionant testament espiritual.

A les cinc de la matinada del dia 15 de març de 1939, a l'edat de 57 anys, Carles Rahola va ser afusellat al cementiri de Girona.

“Contra l’invasor”

“(…) L’escultura de Blai representa el gironí, el català, dempeus contra aquella i contra totes les invasions. Contra la d’ara, també. Contra la dels italians i els alemanys que trepitgen el sòl sagrat de la pàtria immortal i profanen, amb llurs avions de mort, el nostre cel d’una blavor immaculada, altíssim dossier d’homes que posen el sentiment de pàtria i de llibertat per damunt de tot.

I perquè l’estàtua ‘Contra l’invasor’ és, en aquests moments, tot un símbol, perquè, ‘inactual’, com és -l’home tot nu, amb la seva virior i la seva llança de combat-, té ara plena actualitat, escauria de veure-la fosa en bronze, a plena llum, engrandida i amb el pedestal adequat, animada i vivent, al bell mig de l’àgora, per tal que el poble hi veiés a tota hora l’encarnació del seu ferm voler de llibertat i de victòria”.

Fragment de l’article “Contra l’invasor” publicat com a colofó del llibre *Estudis napoleònics*, 1938

Escultura *Contra l'invasor* de, Miquel Blay, situada al Jardí de la Infància [Ajuntament de Girona]

Escultura *Contra l'invasor*

L'escultura *Contra l'invasor* es va col·locar l'any 2009, quan es commemorava el bicentenari de la Guerra del Francès, el setantè aniversari del final de la Guerra Civil i l'execució de Carles Rahola.

Per a la commemoració es va fondre en bronze l'escultura de Miquel Blay *Contra l'invasor* que es troba al Museu d'Art, i es va col·locar a l'espai on Carles Rahola va escriure un dels seus articles fonamentals, "Refugis i jardins". Aquest indret és a prop de la muralla i del refugi antiaeri que evoca la resistència de la ciutat.

@girona_cat

facebook.com/ajuntamentdegirona

youtube.com/gironatv

girona.cat/carlesrahola

“Tornaran a jugar llavors els petits al sol, sobre la sorra neta, enmig de flors i arbusts. Hi haurà uns llibres a mà per als més grandets. Regnarán a la nostra terra pau, justícia, llibertat i treball. I hom recordarà de tant en tant aquesta nova guerra d'invasió dels pobles d'Ibèria com un d'aquells pesombres esgarriñosos que no han de tornar mai més...”

15 de març de 2014
75è aniversari del seu afusellament

Dipòsit legal: GI.504-2014 - Portada: Adaptació de la imatge de Miquel Marqués